

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
080 81 80
gp@zagovornik-rs.si

Ministrstvo za javno upravo
Vse upravne enote v Republiki Sloveniji

Številka: 0700-25/2024/11
Datum: 19. 12. 2024

Zadeva: Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede obravnave oseb, ki nameravata skleniti zakonsko zvezo in je vsaj ena izmed oseb tujka ali tujec

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je zaključil z obravnavo dveh postopkov ugotavljanja diskriminacije, ki ju je vodil v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD),^{1,2} v katerih je obravnaval primera domnevne neposredne diskriminacije in nadlegovanja slovenske državljanke in nigerijskega državljana (v nadaljevanju: predlagatelj), ki sta nameravala skleniti zakonsko zvezo, zoper dve upravni enoti. Čeprav v konkretnem primeru diskriminacije in nadlegovanja ni ugotovil, vam Zagovornik z namenom izboljšanja položaja oseb, ki nameravajo skleniti zakonsko zvezo in je vsaj ena izmed oseb, ki nameravata skleniti zakonsko zvezo, tujka ali tujec, daje priporočilo:

- 1. Zagovornik načela enakosti vsem upravnim enotam v Republiki Sloveniji skladno z 21. členom ZVarD priporoča, da osebam, ki nameravajo skleniti zakonsko zvezo in je vsaj ena izmed oseb, ki nameravata skleniti zakonsko zvezo, tujka ali tujec, pri poslovanju namenja še dodatno pozornost pri komunikaciji in nujenju pravih in popolnih informacij v zvezi s tekom postopka, zlasti v primerih, ko namerava upravna enota skladno s četrtem odstavkom 30. člena Družinskega zakonika izvesti posebni ugotovitveni postopek. O tem naj stranki izrecno seznaniti in jim pojasni razloge za uvedbo posebnega ugotovitvenega postopka ter tudi to, da bo posebni ugotovitveni postopek podaljšal čas, potreben za sklenitev zakonske zveze.**
- 2. Prav tako vsem upravnim enotam priporoča, da uslužbenec redno ozaveščajo o dolžnosti spoštovanja protidiskriminacijskih določb po ZVarD, vključno s tem, da se pri poslovanju s strankami vzdržijo izjav, ki so povezane z rasno pripadnostjo strank ali z njihovimi drugimi osebnimi okoliščinami, ki niso potrebne ali povezane s samim postopkom sklenitve zakonske zveze.**

Vljudno vas naprošamo, da nas v čim krajšem času od prejema tega dopisa obvestite o upoštevanju priporočila.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

¹ Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg.

² Številka zadeve: 0700-25/2024 in 0700-43/2024.

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 0700-25/2024/11

Poslano:

- naslovníkom (e-pošta),

- zbirka dok. gradiva.

**UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU
ŠT. 0700-25/2024/11**

- 1. Zagovornik načela enakosti vsem upravnim enotam v Republiki Sloveniji skladno z 21. členom ZVarD priporoča, da osebam, ki nameravajo skleniti zakonsko zvezo in je vsaj ena izmed oseb, ki nameravata skleniti zakonsko zvezo, tujka ali tujec, pri poslovanju namenja še dodatno pozornost pri komunikaciji in nujenju pravih in popolnih informacij v zvezi s tekom postopka, zlasti v primerih, ko namerava upravna enota skladno s četrtem odstavkom 30. člena Družinskega zakonika izvesti posebni ugotovitveni postopek. O tem naj stranki izrecno seznaniti in jima pojasni razloge za uvedbo posebnega ugotovitvenega postopka ter tudi to, da bo posebni ugotovitveni postopek podaljšal čas, potreben za sklenitev zakonske zveze.**
- 2. Prav tako vsem upravnim enotam priporoča, da uslužbenke redno ozaveščajo o dolžnosti spoštovanja protidiskriminacijskih določb po ZVarD, vključno s tem, da se pri poslovanju s strankami vzdržijo izjav, ki so povezane z rasno pripadnostjo strank ali z njihovimi drugimi osebnimi okoliščinami, ki niso potrebne ali povezane s samim postopkom sklenitve zakonske zveze.**

Zagovornik načela enakosti je v postopkih ugotavljanja diskriminacije, ki ju je vodil v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo, obravnaval primera domnevne diskriminacije in nadlegovanja slovenske državljanke in nigerijskega državljanca, ki sta nameravala skleniti zakonsko zvezo. Na prvi upravni enoti sta se predlagateljica zglasila zgolj po informacije v zvezi z nameravano sklenitvijo zakonske zveze. Drugi upravni enoti, kjer sta želela skleniti zakonsko zvezo, pa sta očitala, da je uslužbenka poskušala prepričati poroko, ali jo vsaj zamakniti v nedoločeno prihodnost. Obe uslužbenki upravne enote sta po navedbah predlagateljev ves čas podajali komentarje na podlagi rasne pripadnosti, se do predlagatelja, ki je bil tujec, vedli nesramno, zaročenko pa naj bi, prav tako z rasističnimi komentarji, želeli odvrniti od poroke.

Zagovornik je v zvezi z očitkom o zavlačevanju poroke ugotovil, da je posebnemu ugotovitvenemu postopku botroval zaznamek v Azilnem registru (in ne osebne okoliščine predlagateljica), ki je pri uslužbenki lahko vzbudil sum, da bi lahko šlo za navidezno sklenitev zakonske zveze, zaradi česar je ravnala skladno s četrtem odstavkom 30. člena Družinskega zakonika. V postopku Zavrnitev sklenitve zakonske zveze je bil izdan sklep o ustavitvi, temu pa je sledila sklenitev zakonske zveze. Zaradi vsega ugotovljenega je Zagovornik ocenil, da v postopku prijave zakonske zveze ni prišlo do posega v človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost in posledično tudi ne do neposredne diskriminacije.

V zvezi z očitki o nadlegovanju v prvem primeru stranki nista uspeli prevaliti dokaznega bremena na domnevno kršiteljico – prvo upravno enoto, zlasti zaradi svoje neodzivnosti v postopku pri Zagovorniku, zato Zagovornik zoper to upravno enoto predloga za obravnavo diskriminacije ni vzel v obravnavo. Podobno je bilo glede druge upravne enote, ko je Zagovornik postopek ugotavljanja diskriminacije uvedel, uslužbenka pa je zanikala, da jo je predlagateljica opomnila na neprimerno komunikacijo, nato pa predlagateljica te navedbe v nadaljnjem postopku nista prerekala oziroma nista ponudila nobenih dokazov, da temu ni bilo tako, zaradi česar je Zagovornik ugotovil, da vsi izrečeni komentarji uslužbenke lahko ustrezajo neprimerni in neprofesionalni komunikaciji, ne izpolnjuje pa elementov, ki so potrebni za ugotovitev nadlegovanja, kot posebne oblike diskriminacije po ZVarD.

Zagovornik zato vsem upravnim enotam kljub temu, da v konkretnih primerih diskriminacije ni ugotovil, je pa ocenil, da so bili nekateri komentarji uslužbenk dejansko neprimerni in povezani z osebnimi okoliščinami tujca in z njegovo raso, priporoča, da uslužbenke redno ozaveščajo o dolžnosti spoštovanja protidiskriminacijskih določb po ZVarD, vključno s tem, da se pri

poslovanju s strankami vzdržijo izjav, ki so povezane z rasno pripadnostjo strank ali z njihovimi drugimi osebnimi okoliščinami, ki niso potrebne ali povezane s samim postopkom sklenitve zakonske zveze. Prav tako vsem upravnim enotam priporoča, da tem osebam namenijo še dodatno pozornost pri komunikaciji in nujenju pravih in popolnih informacij v zvezi s tekom postopka, zlasti v primerih, ko namerava upravna enota skladno s četrtem odstavkom 30. člena Družinskega zakonika izvesti posebni ugotovitveni postopek. O tem naj stranki izrecno seznani in jima pojasni razloge za uvedbo posebnega ugotovitvenega postopka ter tudi to, da bo posebni ugotovitveni postopek podaljšal čas, potreben za sklenitev zakonske zveze, saj lahko sicer stranke (neutemeljeno) sklepajo, da je razlog za poseben ugotovitveni postopek zgolj dejstvo, da ima ena od strank določene osebne okoliščine (rasa, barva kože, državljanstvo, ipd.).